

The book cover features a large, stylized illustration of a person's head with spiky, light blue hair. The face is a solid brown color with a simple line for a mouth. The background is a solid orange color. At the bottom, there is a silhouette of a city skyline with various skyscrapers. In the foreground, a small figure of a person is sitting at a desk, working on a laptop. The overall design is minimalist and modern.

Mark Matousek

SEX SMRT OSVÍCENÍ

Pravdivý příběh

MAITREA

**SEX SMRT
OSVÍCENÍ**

Mark Matousek

SEX SMRT OSVÍCENÍ

Pravdivý příběh

Přeložil Adam Pumpr

MAITREA

2021

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Matousek, Mark, 1957-

[Sex death enlightenment.]

Sex, smrt, osvícení : pravdivý příběh / Mark Matousek ; přeložil: Adam Pumpr. --

První vydání v českém jazyce. -- Praha : Maitrea, 2021. -- 272 stran

Přeloženo z angličtiny

ISBN 978-80-7500-623-3 (brožováno)

* 070.42 * 316.7:7.011.26 * 316.648.4 * 165.322 * 24-1/-9 * 17.02 * 929 * (73) *
(0:82-322.6)

– Matousek, Mark, 1957-

– novináři -- Spojené státy americké -- 20.-21. století

– masová kultura

– změna postoje

– duchovní poznání

– učení buddhismu

– smysl života

– autobiografické příběhy

070 - Noviny. Tisk. Žurnalistika [12]

929 - Biografie [8]

Mark Matousek

Sex, smrt, osvícení

Sex Death Enlightenment

Copyright © 1996 by Mark Matousek

By arrangement with the author. All rights reserved.

Translation © Adam Pumpr, 2021

Czech edition © MAITREA *inspirace srdcem*, s.r.o., Praha 2021

ISBN 978-80-7500-623-3

*Věnováno Louisi Morhaimovi a Matce Meeře,
milenci a milované.*

Milí čtenáři,
snažíme se, aby naše knihy byly perfektní. Pokud i přesto objevíte v textu nějakou chybu, napište nám na nakladatelstvi@maitrea.cz a my ji rádi opravíme.
Díky, Vaše nakladatelství

*Ty temný soku, jenž vyzýváš nás k boji
dopřej mi v těch posledních života mého dnech
odevzdat světlu sílu i slabost svoji
abych sám proměnil se v záři, až ustane můj dech*

– Phillippe Jaccottete

OBSAH

ČÁST PRVNÍ

Zahrň mě svou láskou, Andy Warhole

<i>jedna</i>	3
<i>dva</i>	15
<i>tři</i>	29
<i>čtyři</i>	35
<i>pět</i>	53
<i>šest</i>	67

ČÁST DRUHÁ

Na pokraji šílenství

<i>sedm</i>	79
<i>osm</i>	87
<i>devět</i>	99
<i>deset</i>	107
<i>jedenáct</i>	119

ČÁST TŘETÍ
Divoká krása

<i>dvánáct</i>	131
<i>třináct</i>	141
<i>čtrnáct</i>	153
<i>patnáct</i>	167
<i>šestnáct</i>	177
<i>sedmáct</i>	187
<i>osmnáct</i>	205
<i>devatenáct</i>	215
<i>dvacet</i>	231

ČÁST ČTVRTÁ
Člověk miní, Pánbůh mění

<i>dvacet jedna</i>	247
Poděkování	267
O autorovi	269
Ohlasy na knihu <i>Sex, smrt, osvětlení</i>	271

ČÁST PRVNÍ

*Zahrň mě svou láskou,
Andy Warhole*

jedna

Když žijete v New Yorku, je těžké rozpoznat, že jste na pokraji zhroucení. Projevy běžného života, úspěchu či ztráty soudnosti jsou tu téměř k nerozeznání.

Bylo půl desáté večer, den mých osmadvacátých narozenin, a já seděl za svým stolem v redakci magazínu *Interview* a horečně přepisoval záznam rozhovoru Nancy Reaganové s jednou z washingtonských paniček – proškrtával jsem, překrucoval a přepisoval – dělal jsem vše pro to, aby první dáma vyznívala v tištěné verzi inteligentně a já si nemusel tak úplně vymýšlet. Měli jsme tři dny zpoždění s měsíční uzávěrkou a před kanceláří pobíhali kolegové propadající hysterii: korektoři, plné ruce textů, chvátali nahoru a dolů po schodech, grafičky láteřily nad stoly a nůžky se jim v ruce jen míhaly, módní asistentky vláčely po chodbách stojany ověšené poslední módou a umělecký vedoucí se snažil na poslední chvíli uspořádat fotku ležících mužů v kožených maskách a se závažím přivázaným na šourek. Vrchní velitelka Doris, přilepená k telefonu, právě z plna hrdla posílala jednoho z novinářů k čertu, k čemuž jí souhlasně přikyvovala naše dvoustakilová šéfka prodeje Sheila. Mezi vším tím zmatkem pobíhal sem a tam šéfredaktor Glenn a snažil se celý ten cirkus nějak dirigovat.

Já seděl zašitý sám jako obvykle, v uších místo špuntů kousky toaletního papíru, a k smrti unavený nekonečným přepisováním

větiček po dalším sedmdesátihodinovém pracovním týdnu jsem se nemohl dočkat, až konečně vypadnu.

Že jsem na pokraji kolapsu, jsem si neuvědomoval ze tří zjevných důvodů. Zaprvé jsem byl vždy trochu blázen, ne přímo klinicky, ale zkrátka dosti citově založený, kompulzivní, se sklonem k různým erotickým závislostem a narcistickým výkyvům nálad – od euforie k naprostému zoufalství během tří vteřin. Zadruhé dějištěm mého zhroucení byl New York osmdesátých let, a ten byl šílený sám o sobě. Třetí a nejdůležitější příčinou bylo, že jsem žil přímo v epicentru tohoto šílenství, jelikož jsem pracoval pro Andyho Warhola, krále marnivosti a nejslavnějšího umělce světa.

Během těch tří let, kdy jsem pracoval pro *Interview*, se stal Andy symbolem všech poklesků tohoto světa – okázalost a chytrost bez duše, technicolorové barvy bez hloubky, třpytivé masky honosící se slávou, jménem a penězi. Byl to svět naruby, kde se všichni a všechno scvrkávají na obchodní artikl, kde má každý svých patnáct minut – znám se s celebritami, tedy jsem – kde jsou vážné věci považovány za NUDNÉ a marnivé za BOŽÍ, a za tou velkou šarádou lesku a povrchnosti není nic než prázdnota.

Byly doby, kdy jsem to celé vnímal jinak. Dlouho mě tenhle svět vzrušoval. Kdykoli mi mí šéfové přizvedli latku, vyskočil jsem o kousek výš. Nic mě nemohlo zastavit. Dařilo se mi, žil jsem svůj sen, byl jsem schopen prorazit v tom nejdrsnějším městě na světě. New York byl tou nejvyšší metou a já ho zbožňoval.

Poprvé jsem se do toho města zamiloval o deset let dřív, když jsme v patnácti letech utekli s mou tehdejší dívkou Tammi z Los Angeles, abychom si protančili cestu až na Broadway. Právě mě tehdy podruhé propustili z vězení, kde jsem si odpykával trest za menší incident, v němž hrálo hlavní roli několik pilulek Metakvalonu, dvě rozmlácená zaparkovaná auta a pokus o napadení strážníka, který mě našel s hlavou proraženou skrz čelní okno. Z toho, co následovalo, si pamatuji jen útržky – jak mě policajti připoutali k židli a pak ji i se mnou skopli na zem, výraz mé matky Idy, která za mě přijela zaplatit kauci a viděla mě tam stát bosého v mundúru, obličej celý od krve, odbarvené vlasy trčící jako rasta copánky. Když jsme odcházeli ze stanice, Ida se ke mně otočila a řekla: „Ty jednou skončíš za katrem.“

Měla pravdu. Kdybych se sebou tehdy něco rychle neudělal, dopadl bych neblaze. Šílel jsem z života na předměstí, zuřivě a zoufale jsem se snažil vymanit se z něj. Zbytek toho roku jsem proseděl ve svém pokoji jako vězeň, kouřil jointy a všude po zdech psal šílené básně a obscénosti.

Zachránila mě moje přítelkyně nymfomanka Tammi. Jednou jsme takhle seděli po sexu na zadních sedačkách matčina auta, Tammi se ke mně otočila, a že má prý překvapení. Kamarádka z Brooklynu jí nabídla, že pro nás sežene angažmá. Následujícího dne jsem si nechal proplatit šek v hodnotě 500 dolarů, který jsem dostal při bar micva, a koupil dvě jednosměrné letenky směr New York. Můj ruský dědeček, který dřel v továrně na knoflíky, aby dostal rodinu z Bronxu do San Fernando Valley, země zaslíbené, vyhrožoval, že mě vydědí. Matka mi v posledním zoufalém pokusu zvládnout svého nezdárného syna vyhrožovala, že nás nechá na letišti zatknout. Sbalil jsem si kufr, políbil ji na rozloučenou a odjel. Věděl jsem, že by to nikdy neudělala.

Nikdy nezapomenu na okamžik, když jsme poprvé vystoupili z metra na Christopher Street. Vynořili jsme se přímo naproti baru

Stonewall, zírali na náměstí Sheridan, které se jen hemžilo turisty, dětmi ulice a queery všech barev a tvarů, a já věděl, že jsem našel domov. Konečně jsem našel místo, které bylo stejně hlučné, zářivé, roztráštěné a překypující jako můj vnitřní svět. Stál jsem tam v jednom z Tamminých modelů à la Bowie – kostkovaných kalhotách a bundě s límcem z falešné kožešiny, na nohou zelené boty na vysokém podpatku – a zíral na ten úžasný mumraj okolo. New York přesně odpovídal mé představě o tom, jak obrovský a pobuřující by mohl můj život být. Měli jsme stejná měřítka. Tady mohu zapadnout a začít od začátku, tři tisíce mil od své matky, těch starých vzpomínek a vši té zlé krve.

Vydrželi jsme tam týden. Jednoho večera jsme s Tammi vynášeli z baru Ninth Circle na desáté ulici předávkovaného narkomana, když kolem právě projíždělo policejní auto. Nechali jsme ho tam ležet a pádili až k řece Hudson ve strachu, že nás zatknou za vraždu. Schovali jsme se v telefonní budce a zavolali mé matce s prosíkem o peníze na cestu domů. Když jsme následujícího dne odlétali, rozhlédl jsem se dolů po všech těch mrakodrapech a přísahal si, že se vrátím hned, jak to jen bude možné.

Vrátil jsem se až o deset let později. V mezidobí jsem se polepšil, a to především díky svému milenci Bobovi (který mě přesvědčil, že mrhám životem, a přiměl mě přihlásit se na univerzitu v Berkley). Získal jsem titul z anglické literatury a přestěhoval se na východní pobřeží v naději, že se stanu spisovatelem. V zoufalé snaze dostat své jméno do tisku jsem tehdy bral každou novinářskou práci, která se naskytla. Recenzoval jsem za pár drobných představení z malých divadel. Psal jsem aktuální zprávičky pro Reuters za 75 dolarů

za článek, donekonečna přepisoval svá nudná vyprávění (která vždy nemilosrdně rozcupovali) a představoval se jako poslední novinář, který hovořil s producentem hry *Oh! Kalkata!* předtím, než vyskočil z okna hotelu Edison. Strávil jsem léto jako stálý redaktor magazínu *Newsweek* v sekci čtenářských dopisů, kde jsem utěšoval jejich rozzlobené autory, aby mě nakonec vyrazili s tím, že nejsem ve firmě dostatečně proaktivní, jak tehdy řekl můj poněkud upjatý šéf.

Po půl roce stráveném v New Yorku jsem se začínal obávat, že si tady žádnou stálou práci nikdy nenajdu, když tu se zmínil jeden známý, že trénuje nějakého redaktora časopisu *Interview* aerobic a že by se mohl pokusit zařídit mi tam pohovor. Když jsem toho podzimního odpoledne přecházel Union Square směrem k Factory Andyho Warhola, na sobě polobotky a trojdílný manšestrový oblek, říkal jsem si, že tohle je má velká chvíle.

Andyho Warhola znal každý. Byl to ten albín s plechovkami od polévky, ten, který na jeden den namířil kameru na Empire State Building a nazval to uměním, kdo nám představil mladičkou pornohvězdu Joea Dallesandra zcela nahého na obřím plátně, kdo se obklopil vyfetovanými hvězdami a transvestity – jako byli Viva, Candy, Darling či Edie Sedgwicková –, byl to onen režisér, který přiměl celé obecnstvo zvracet, když jim při promítání Frankensteinova mával nad hlavami zavěšenými kusy odkapávajících lidských jater. To byl Andy Warhol, s nímž jsem se měl právě seznámit, a byl jsem odhodlán přimět ho, aby mě miloval.

Když jsem ve Factory vystoupil z výtahu, obklíčili mě gaučovní psíci. Nadutá blondatá recepční s cigaretou v ústech na mě krátce pohlédla a dál si četla časopis. Stál jsem tam a prohlížel si to úžasné podkroví, obří portréty v technicolorových barvách, kumbály plné harampádí, starožitnosti, vycpaná zvířata a hromady nepořádku. Pohledné chlapce v upnutých džínách postávající po skupinkách.

Recepční mě nadále ignorovala. Ve snaze působit vyklidněným dojmem jsem se sklonil k jednomu z pejsků, abych ho pohladil. Tím jsem konečně upoutal její pozornost. „Nedotýkejte se jich!“ vyštěkla. „Kdo jste?“

Vysvětlil jsem jí, že mám schůzku s redaktorem Robertem Hayesem. Nasměrovala mě ke stolu, za nímž seděl drobný proplešatělý muž s šálou okolo krku a skláněl se s lupou nad kontaktní kopii filmu. Stěny jeho kóje byly pokryty módními snímky Liziných očních řas, Halstona v roláku a zátiším Roberta Mapplethorpea – liliemi kalami a olbřímími černými penisy.

„Vy jste ten Dickův kamarád?“ zeptal se a podíval se na mě, jak zírám na ty snímky.

Přikývl jsem a podal mu svůj životopis a hodnocení. Přejel je očima a zase mi je vrátil.

„Vy jste spisovatel?“

„Chtěl bych být.“

„Pak tu žádné štěstí nenajdete. Tady nikdo nic nepíše. Tady dokonce nikdo nic ani nečte.“

Hayes si všiml mého rozčarování. „My kreslíme obrázky. Tady slova nikoho nezajímají. A už vůbec ne Andyho.“

„Opravdu?“

„V životě nepřečetl jedinou knihu. Snad krom své vkladní knížky. Jednou se mě zeptal, proč nemůžou být v časopise jen reklamy, stránky by okupovaly jen reklamy s překrásnými modelkami a symboly dolaru. Zdá se vám to nějak literární? Naplňuje vás to inspirací?“

„Ani ne.“

„Co takhle oběd s The Bangles? Nebo co strávit dvě hodiny na telefonu s něčí agentkou, protože se jí nelíbí, jak vypadají její vlasy na titulní straně? Takhle nějak si představujete umění?“

„No to ani ne, ale někde pracovat musím.“

„Jděte dělat číšníka. Prodávějte svoje tělo. Dělejte cokoli, ale nebuďte tulpas. Taky jsem kdysi chtěl být umělcem. Proto jsem se přestěhoval do města – abych se stal uměleckým fotografem jako Cartier-Bresson. Pak jsem potkal Andyho a nechal se těma sračkama semlít.“

„Lidi by vraždili, jen aby se dostali na vaše místo.“

„Taky to zkoušeli, zlatíčko, ale věřte mi, nic tady není takové, jaké se jeví zvenčí. A nejméně ze všeho *on*,“ řekl a ukázal na snímek Andyho držícího foťák před obličejem. „Mistr přetvářky. Chvilí ten a hned zas onen.“ V pülce věty dostal Robert Hayes záchvat kašle a já si až teď všiml, jak nezdravě vypadá. Byl celý pobledlý a příšerně pohublý.

„Promiňte,“ sípal a snažil se popadnout se dech. „Jen se vám snažím naznačit, že trávím čas vyplácením mizerných mezd fotografům za práci, kterou bych měl dělat sám. Pokud opravdu chcete být umělcem, nesnažte se být úspěšný. Je to polibek smrti.“

Hayes vytáhl kapesník a otřel si čelo. „Je tu takové horko?“ zeptal se.

„To musí být ten přechod. Stanu se nejmladší královnou v New Yorku, která má menopauzu. Možná se mi konečně vyrýsuje čelist.“ Hayes vstal, aby mi naznačil, že schůzka je u konce.

Obrátil jsem se k odchodu, ale vtom kolem mě prošla plnoštíhlá bruneta se sametovou čelenkou na hlavě a s velkým kusem kartonu v rukou. „Tady máme Dr. Mengeleovou,“ špitl Hayes. „Doris, pojd sem na moment, někoho ti představím.“

„Nemám čas.“

„Je to fešák.“

Žena se zastavila. „Zdravíčko, jak se vede?“ zahuhňala a podala mi ruku, na níž se třpytil ohromný diamantový zasnubní prsten. „Vy jste Andyho kamarád?“

„Ne, já jen hledám práci. Nevíte o něčem?“

Doris si mě prohlédla. „Ovládáte gramatiku?“

„Jsem spisovatel.“

„Je překvalifikovaný.“

„O tom nepochybuju,“ odvětila Doris s očima přilepenýma na můj rozkrok. „Heleďte, máme uzávěrku a potřebovala bych někoho na korekturu sazby.“

„To jistě zvládnou.“

„Dobrá,“ řekla Doris a věnovala Hayesovi povýšený pohled. „Pojďte, představím vás Andymu.“

Vedla mě chodbou do temné prostorné místnosti, která připomínala zákulisí divadla. Tam, obklopen haldami harampádí, pláten a odpadků, seděl Andy Warhol – pobledlý hubeňour ve střapaté paruce, černém roláku a tmavých džínách – a právě něco řešil s mladičkým asistentem. Na stěně za ním se tyčila pětimetrová projekce, z níž shlížela odulá tvář korunované manželky diktátora překrytá barevnou malbou. Andy ukazoval na fotografii a říkal mladíkovi, jaké barvy kam chce.

„Dělá právě portrét na zakázku. Není úúúžasný?“ zašeptala Doris.

„Fantastický,“ odvětil jsem.

„Je to génius.“

„To tedy je.“

Tak jsme tam chvíli stáli a sledovali, jak génius ukazuje na obrysy tváře jako dítě s omalovánkami, dokud nebyly ty buclaté tváře pěkně vyvedeny purpurovou, žlutou a akvamarínovou. Nakonec řekl Andy asistentovi, aby s tím dál nehýbal, že jsou hotovi.

Cítil jsem se jako Dorotka v *Čaroději ze země Oz*. Přistoupili jsme až k němu a Doris nás představila. Andy ke mně obrátil svou bledou tvář a bez mrknutí oka na mě hleděl přes své růžové

brýle. Byl to ten nejstrašidelnější (živý) obličej, který jsem kdy viděl. Lesklá vosková kůže, oči prázdné a mělké. „Moc rád vás poznávám,“ řekl jsem s žaludkem v kalhotách, jak se na mě tak díval.

Warhol mi podal ruku jako zpomalený film. Když jsem vzal tu údovitou věc do ruky, byla zvláště rozměklá – jako uvařené kuře – a já měl pocit, že kdybych jen trochu víc zabral, svlékl bych tu ruku z kůže. „Úúúžasné,“ řekl ospale, aniž by komentoval cokoli konkrétního.

„Máte to tu moc pěkné,“ řekl jsem.

Andy loupł očima po Doris, která okamžitě prohlásila: „Dobrá, tak zase půjdeme.“

„Úúúžasné,“ hlesl opět Andy a obrátil se zpět k projekci.

Naštěstí jsem s ním nemusel přicházet do kontaktu příliš často. Vznášel se v zákulisí a své střížnosti ventiloval prostřednictvím Doris, která nás za obolus dřela do morku kosti. Bylo mi to fuk. Měl jsem práci, a ačkoli hraničila s otročinou, dávala mi větší „smysl“ než pracovat v některém z nakladatelství jako mí přátelé, protože jsem dělal v té slavné Factory zaštitěn Andyho jménem. Filmové hvězdy, rockoví zpěváci, milionáři, laureáti Nobelovy ceny, politici, porno hvězdy, slavné manželky, děti a milenky si v naší kanceláři denně podávali dveře, a přestože jsem byl příliš ješitný na to, abych si z nějaké hvězdy sedl na zadek, narazit v práci na Grace Jonesovou, jak právě vylézá z plechovky, mi přinášelo pocit, že i já se stávám slavným. Nadchl jsem se pro ten časopis s odhodláním stát se pro ně nepostradatelným a vyšplhat v tirážním žebříčku z pozice poslíčka až na redaktora.

Magazín *Interview*, který Andy založil v šedesátých letech jako výkladní skříň pro své slavné přátele, měl zcela jedinečnou

rubriku – nahrávanou sérii otázek a odpovědí. Nešlo o žádné uhlazené rozprávky jako v časopise *Rolling Stone*, naopak – přesně v Andyho duchu povýšit to nejbanálnější na umělecké dílo (či alespoň veřejně známou věc) – byly to doslovně přepsané záznamy každého pšouknutí a pošeptání, které se odehrálo během setkání těch, které chtěl Andy představit. Lidé, kterým se zde dostalo prostoru, spadávali do sedmi různých kategorií: mladí, krásní, bohatí, slavní, groupies, skandalisté a inzerenti. Andy projevoval neobyčejné nadání pro výběr a spárování různých jedinců z těchto skupin, aby vytvořil svůj vlastní surrealistický koktejl skvělosti a prázdnoty a při tom tyto pojmy zcela dekonstruoval. Tak za zdmi hotelu Chelsea zpovídal laureáta Nobelovy ceny závislák na heroinu a držitel Oskara šel na nákupy do Barneys s odkvetlou módedámou. Kdykoli to šlo, posadili jsme někoho superslavného s někým superslavným ke stolu nad mísu cannoli v restauraci u Elaine's s třetí osůbkou (což jsem byl často já), která měla za úkol ovládat nahrávání a zaplatit účet. Někdy byla tato setkání zábavná a jindy dost nudná, ale na tom nezáleželo, hlavní bylo vyšťourat nějakou pikantnost. Desítky let předtím, než začal Robin Leach těžit z příběhů o životech bohatých a slavných, otiskoval Andy neučesané záznamy ze setkání titánů a bezduchých vandráků, čímž jednou pro vždy zajistil pro *Interview* místo v síni slávy popové žurnalistiky.

Hrálo mi do karet, že téměř nikdo z našich přispěvatelů neuměl pořádně psát. To mi otevřelo cestu dál. Velmi rychle jsem si osvojil šťavnaté řeči a v redakci mi začali říkat Král Žblept, špendlil jsem přívlastky jako plastický chirurg kolíčky, kousavé a chytlavé, a velkoryse je doplňoval všeobecnými žvásty, aby každý z nich a všechny dohromady zněly „ÚÚÚVAFNĚ“. Trávil jsem dny psaním stovek úvodníků a článků, pod něž jsem místo sebe podepisoval různé

slavné lidi, až jsem si vypiloval ten novinářský trik, kdy píšete zcela suverénně a zasvěceně o věcech, o nichž nevíte ani zbla.

Během dvou let jsem se vyšvihl z externího korektora na stálého přispěvatele a dále na vedoucího redaktora. Od té chvíle, kdykoli jsem potkal Andyho před zamykací toaletou, kde údajně schraňoval své paruky, na mě kývl, namísto toho aby mě zcela přehlížel. Když Roberta Hayese, s jehož zdravím to šlo od mého příchodu do redakce stále z kopce, hospitalizovali se zápallem plic, který ho také nakonec zabil, přidělila mi Doris jeho kancelář. A ačkoli jsem se cítil provinile, když jsem vyklízel jeho stůl, zatímco on ležel na lůžku v nemocnici Lenox Hill, vyvažovalo to nadšení z výrazného karierního postupu.

Kdykoli jsem však udělal tu chybu, že jsem se seriózně zamyslel nad tím, čím se vlastně živím, musel jsem se snažit sám sebe přesvědčit, ať sklapnu, že jsou to jen problémy privilegovaných. Jak bych si mohl stěžovat na obědy s filmovými hvězdami, premiérové projekce, volné vstupenky, pozvánky na večírky a neustálé podkuřování ze strany novinářů, kteří se mnou jednali jako s VIP? Ačkoli jsem si byl velmi dobře vědom toho, jak laciné to pod tím pozlátkem všechno je, vždy jsem své svědomí uchlácholil s výmluvou, že to je jenom dočasně, než si najdu něco lepšího, že jen plním své povinnosti, abych se uživil. Když mě čirá absurdita muset pět ódy na nejnovějšího modela z plakátů Calvina Kleina donutila pochytovat o své vlastní hodnověrnosti, utěšoval jsem se myšlenkou, že tohle je jen první zastávka na mé velké cestě, že můj život ještě pořádně nezačal a že odtud při první příležitosti vypadnu.

Je těžké přesně určit, kdy jsem se začal nervově hroutit, ale někdy v průběhu zimy roku 1985 se můj emocionální svět začal rozpadat. Stíhaly mě panické ataky – záchvaty depresí, kdy jsem odpojil telefon a celé dny proležel pod peřinou. Připisoval jsem svoji vzrůstající úzkostlivost stresu – výsledku celoroční dřiny, kdy jsem se jen snažil udržet nad hladinou v tom šíleném zmatku. Ovšem tíseň, kterou jsem pociťoval, byla na tak jednoduché vysvětlení příliš záhadná a neměla ani tak co dočinění s mou prací jako s vnitřní ztrátou hlubšího smyslu. Ačkoli jsem měl v tu chvíli vše, po čem jsem kdy toužil, čím dál víc jsem si v průběhu té zimy uvědomoval, že ve mně vzrůstá tíživý pocit nenaplněnosti, hladu, který jsem nebyl schopen utišit. Čím výše jsem kariérně stoupal, čím úspěšněji se můj život navenek jevil, o to hlubší jsem potají cítil svoji neupřímnost. Občas mě tento hlad dusil jako smyčka kolem hrudníku, jako ocelová pěst sevřená tak pevně, že jsem se nemohl nadechnout. V těch týdnech a měsících, než jsem si uvědomil, co se děje, mě tahle pěst přidušovala ve zcela nečekaných chvílích – během mítinků, rozhovorů či u večeře s přáteli – kdy jsem musel utéct na toaletu, tam jsem hekal jako pes a snažil se popadnout dech. Když mě takový dusivý záchvat přešel, zaplavil mě zvláštní pocit – či něco hlubšího než jen pocit, jako by má duše byla čím dál nemocnější. V těchto chvílích jsem mohl téměř nahlas slyšet to setrvalé sténající úpění ozývající se z hlubin žaludku, jako když někdo hladoví a žadoní o pomoc. Nerozuměl jsem tomu hlasu ani oč žádá, věděl jsem jen, že se v běžných chvílích – všedních dnech, kdy bych měl být šťastný – cítím čím dál více ztracený.

Svět poznáváte z tváře své matky. Dozvídáte se o Bohu z jejích pohybů, z toho, jak miluje či nemiluje, jak voní, co říká nahlas a co beze slov. Obrázek, jaký si uděláte o stvoření, bude ovlivněn vzájemnou láskou vašich rodičů, příběhem, který vám vyprávějí o tom, jak se dali dohromady, abyste přišli na svět. Tyto detaily zformují vaše představy o tom, kdo jste a odkud jste přišli, jaká je barva, struktura, hloubka či mělkost vašeho vesmíru a z jakých kořenů jste do něj vyrostli.

Toho odpoledne, kdy jsem byl počat, seděla matka na lavičce na Fairfax Avenue v Los Angeles, kouřila Pall Mallku a přemítala, co ženská s takovýma nohama dělá v devětadvaceti letech v penzi-onu, čerstvě rozvedená a s dvěma dcerkami na krku, když není na obzoru žádný pořádný chlap. Ida a holky – osmiletá Marcia a o rok mladší Joyce – daly právě sbohem Pelham Parkway v Bronxu a vy-daly se vlakem do Kalifornie, kde už tehdy žila má teta a dědeček, aby zde začaly nový život. Tuhle zemi věčného letního slunce, kde byly ve vzduchu cítit kvetoucí pomerančovníky namísto továrních komínů, kde slečinky se šátkem a slunečními brýlemi jezdily v kab-rioletech a kde nikdo nevěděl zhola nic o její minulosti, si máma ihned zamilovala. Doufala, že tu potká lepšího muže, než kterého právě opustila. Ten ji bil pokaždé, když zjistil, že mu zahrnula – což bylo často –, až si konečně přiznala, že toho křiváka ve skutečnosti nemiluje, a vzala mu i s děvčaty roha.

Matka si v tu chvíli prohlížela své nohy, jak se na slunci opalují do hněda – jejich perfektní křivky, ne moc hubené – a cítila se osaměle, toužila po doteku. Máma potřebovala cítit doteky často, doteky mnoha různých mužů. Pociťovala tuto touhu již od mládí, když jí jako třináctileté dívence zčistajasna narostla prsa tak velká, že by se za ně nemusela stydět dospělá žena – prsa striptýzové tanečnice, čtyřky s bradavkami velkými jak tenisáky. Ihned se stala hvězdou Pelham Parkway. Chlapci, obzvláště ti z italské čtvrti, kteří chodili kolem košer obchůdku jejího otce, okukovali výlohu – a později jejich bratři, bratranci, strýcové i otcové – a nemohli se dočkat, až uvidí poprsí Idy Kaplanové či si i sáhnou, což zkoušeli, kdykoli se jim naskytla příležitost, ať s matčiným souhlasem, nebo bez něj. „Nenechali mě chvíli na pokoji,“ říkala mi máma se směsicí pýchy a stesku. Časem se jí tato pozornost zalíbila a toužila po ní. Ovšem časem také začala sama sebe vnímat jako něco víc než jen ta prsa, chodící nápis ŠÁHNI SI pro každého nadržného chlápka, který má ruce. Kozatá Ida se těšila nadějí, že mezi všemi těmi prasáky potká jednoho dne opravdovou lásku.

Nenašla. Psal se rok 1940 a žádný chlap se nechtěl tahat s takovou holkou déle než dvacet minut. Moje polská babička Bella, která milovala obě své dcery – ale hodnou Ruthie o trošku víc –, lomila rukama, když viděla, jak se máma zahazuje. Když se Bella snažila Idě domluvit a nabádala ji, aby si to schovala pro manžela, matka se jen ušklíbala. Na rodinném výletě na Coney Island, tehdy jí bylo patnáct, se za ní otáčel každý chlap a kdejaký na ni zahvízdal. Ida se tenkrát otočila ke své matce, vystrčila prsa, pohodila svými hustými kaštanovými vlasy jako Rita Hayworth a zeptala se jí, jaké to je mít tak krásnou dceru.

„Krása odkvete,“ odvětila babička, ale Ida ji nebrala vážně. Dědeček Sidney, původem Rus, se ji snažil zamykat přes noc v pokoji, ale máma vyklouzla ven oknem a po požárním schodišti se snesla

do potetovaného náručí některého ze ctitelů. Později, když odrostla mladické kráse a táta odešel, mi při vzpomínce na ta léta vyprávěla, že ji vždýcky „přitahovali drsní hoši“. Jako malý kluk jsem si nedokázal dost dobře představit tuto předčasně zestárlou ženu – s propadlými tvářemi a smutnými očima, s okousanými nehty a vlasy učisnutými dozadu, jako nosí muži – v její bývalé mladické kráse, ale z fotek jsem věděl, že kdysi bývala opravdová kočka. A jednoho takového květnového dne roku 1956, kdy ve svých devětadvaceti posedávala na trávníku před ubytovnou na Fairfax Avenue, zkoumala křivky svých nohou a poslouchala, jak Marcia a Joyce skáčou v odpoledním slunci panáka – spatřila poprvé mého otce.

Měl metr osmdesát a byl štíhlý jako proutek, s širokými rameny, vlasy ulíznutými dozadu a šedivými očima jako vlk. Měl ostře řezané rysy jako já, ale bradu měl oblou s rýhou tak hlubokou, že by udržela čtvrták. Máma sledovala, jak vystupuje ze svého pickupu, v zubech svírá cigaretu, bere si z auta kufřík s náradím a vykročí přes trávník směrem k ní. Podle kombinězy si dala dohromady, že je opravář, a když se jejich pohledy střetly, táta přikývl na pozdrav a máma se na něj usmála a zahleděla se mu do očí.

Byl nádeníkem, živil se různými přivýdělkami a snažil se udržet ve střízlivém stavu. Toho dne přijel opravit potrubí v jedné z koupelen, jak matka zjistila, když o chvíli později vklouzla dovnitř a našla ho klečet v patře pod umyvadlem, jak se snaží hasákem povolit baterii. Při pohledu na jeho zpocená záda se nabídla, že mu přinese kolu. Když mu ji podávala, dal si záležet, aby se jejích prsty neminuly, a když se otočila k odchodu, požádal ji, aby mu dělala při práci společnost. Máma si tedy sedla na mísu a sledovala, jak zápolí s potrubím – a pokukuje, jak si všimla, po jejím poprsí, jež se dmulo pod letními šaty. Měla oranžovou rtěnku jako cukrový meloun.